

Beslut

**efter kvalitetsgranskning i ämnet slöjd i grundskolans
högstadium vid Botkyrka Friskola F-9 i Botkyrka
kommun med huvudman JPK Education AB**

Inledning

Skolinspektionen har med stöd av 26 kap. 19 och 20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en tematisk kvalitetsgranskning vid Botkyrka Friskola F-9. Syftet med denna tematiska kvalitetsgranskning är att granska vissa kvalitetsaspekter i ämnet slöjd i grundskolans högstadium.

Skolinspektionen gör en samlad bedömning utifrån de kvalitetskriterier som tagits fram för granskningen. Skolinspektionen bedömer verksamhetens kvalitet i tre nivåer: hög kvalitet, hög kvalitet i flera delar och låg kvalitet. Om Skolinspektionen bedömer att ett utvecklingsarbete behövs för att höja verksamhetens kvalitet inom någon frågeställning anges ett eller flera utvecklingsområden. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs då av huvudmannen.

Beslut

Skolinspektionen bedömer att framtagna kvalitetskriterier uppfylls vid Botkyrka friskola F-9 i följande utsträckning:

I vilken utsträckning får eleverna en slöjdundervisning som främjar deras möjligheter att arbeta med processen i fokus?

Eleverna får i flera delar en slöjdundervisning som främjar deras möjligheter att arbeta med processen i fokus.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande områden:

- Ge eleverna ett processinriktat lärarstöd som innehåller dialog i form av formativ respons.
- Variera arbetsformerna så att eleverna kan dela erfarenheter i ett gemensamt lärande.
- Ge eleverna möjlighet att löpande reflektera över sin arbetsprocess, inklusive resultat, tillsammans med läraren.

I vilken utsträckning ges elever möjlighet att utveckla kunskaper om hållbar utveckling?

Eleverna ges i låg utsträckning möjlighet att utveckla kunskaper om hållbar utveckling.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande områden:

- Ge eleverna en undervisning som bidrar till fördjupad förståelse och kunskap om olika material och slöjdmetoder utifrån ett hållbarhetsperspektiv.

- Utforma en undervisning så att eleverna får reflektera över hur det egna arbetet påverkar miljön och ge eleverna möjlighet att i den egna slöjdprocessen välja att använda olika metoder för resurshushållning.

I vilken utsträckning omfattas slöjdämnet av ett jämställdhetsperspektiv?

Slöjdämnet omfattas i flera delar av ett jämställdhetsperspektiv.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande områden:

- Reflektera och diskutera löpande olika frågor kring jämställdhet med eleverna samt utmana eleverna i val av material och metod utifrån föreställningar om kvinnligt och manligt.

Uppföljning

Huvudmannen ska **senast den 28 oktober 2026** redovisa till Skolinspektionen vilka åtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområdena. Som stöd för redovisningen bör bifogat formulär användas.

Redogörelsen skickas via e-post, till skolinspektionen.stockholm@skolinspektionen.se eller med post till Skolinspektionen Postadress: Box 23069, 104 35 Stockholm. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr 2025:11893) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömningar

Nedan framgår vad som ligger till grund för Skolinspektionens bedömning inom respektive frågeställning.

I vilken utsträckning får eleverna en slöjdundervisning som främjar deras möjligheter att arbeta med processen i fokus?

Inom denna frågeställning granskas om eleverna får ett aktivt lärarstöd genom hela arbetsprocessen som ger dem möjligheter att utveckla idéer samt utveckla och använda strategier. Vidare granskas om undervisningen är stimulerande, motiverande och utmanande samt om eleverna löpande och tillsammans med läraren får möjlighet till reflektion över process och resultat.

Skolinspektionen bedömer följande: Eleverna får i flera delar en slöjdundervisning som främjar deras möjligheter att arbeta med processen i fokus.

Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit i intervjuer med rektorn, lärare och elever, lektionsobservationer av slöjdundervisningen samt inkommen dokumentation från huvudmannen.

Processinriktat lärarstöd

Granskningen visar att lärarstödet är processinriktat men sker endast i viss utsträckning genom dialog i form av formativ respons.

Läraren ger eleverna stöd i att utveckla olika idéer och använda olika strategier för att lösa en uppgift. Läraren som undervisar i ämnet slöjd beskriver att arbetsprocesser ofta inleds med att eleverna får skriftliga instruktioner och att eleverna får utveckla egna idéer. Därefter börjar eleverna att skissa och planera sitt arbete. Som inspiration visar läraren en film och pratar om idéer för arbetet med eleverna. Elever uppger att läraren brukar visa filmer och slöjdprodukter som andra elever har gjort som inspiration och för att de ska få idéer till vad de kan tillverka. Eleverna får även söka inspiration på internet. Vidare berättar elever att läraren kan komma med förslag på vad eleverna kan göra genom att ställa frågor om deras intressen och därefter ge förslag på vad de kan tillverka. Läraren berättar att elever får stöd i att pröva och ompröva olika tillvägagångssätt för att lösa en arbetsuppgift och ger som exempel att om till exempel när de arbetar med trä och gör rörliga mekanismer och spel kan läraren

uppmuntra eleverna att, till exempel testa olika lösningar på hur spelet ska gå att stänga. I elevintervjuer framgår att läraren uppmuntrar eleverna att ändra sig under arbetets gång.

Lärarens stöd till eleverna under arbetsprocessen sker i första hand genom instruktioner snarare än genom dialog och formativ återkoppling. Läraren uppger i intervju att en god relation till eleverna är viktig för att kunna stötta eleverna i deras arbete och beskriver att hen går runt mellan alla elever för att hjälpa dem. Ibland framgår dock att läraren tar över och gör arbetet åt eleverna i stället för att låta eleverna behålla initiativet. En elev berättar exempelvis att läraren, i stället för att visa en elev hur den skulle göra, tog över en uppgift från en elev i samband med att eleven tillverkade en rörlig mekanism i trä. Vid Skolinspektionens lektionsobservation framgår att läraren vid något tillfälle ger tips och råd till eleverna och berömmar deras arbete, men att kommunikationen mellan läraren och elev framför allt handlar om att läraren talar om hur eleverna ska göra i stället för att i dialog ge eleven en strategi att komma vidare. Av dokument som begärts in från huvudmannen framgår att läraren i slöjdämnet ska arbeta för att utveckla elevernas förmåga att arbeta mer självständigt. Samtidigt framgår av elevintervjuer att undervisningen sällan innehåller strukturerade samtal som stödjer elevernas reflektion och utveckling av ett mer medvetet och självständigt arbetssätt.

Utmanande undervisning

Granskningen visar att undervisningen är motiverande och utmanande men att eleverna endast i viss utsträckning får möjlighet att dela erfarenheter med varandra i ett gemensamt lärande.

Undervisningen är utformad så att eleverna oavsett kunskapsnivå stimuleras till utveckling. Av intervju med läraren och dokument som begärts in av huvudmannen framkommer att eleverna ofta får samma typ av uppgift men att eleverna kan välja att utföra den på olika sätt och med olika svårighetsnivå. Läraren berättar att i samband med planeringsfasen går hen igenom ramarna och betygskriterierna och sen får eleverna välja vilken svårighetsgrad de vill lägga sig på. Vid Skolinspektionens lektionsobservation framkom att eleverna arbetar med olika förkläden och att vissa elever har valt mer avancerade tillvägagångssätt; exempelvis har en elev valt att sy sina band i kors på ryggen. Elever beskriver i intervju att alla elever ska tillverka förkläden men att de kan lägga till fler detaljer i arbetet så som att sy två fickor i stället för en och att sy fast sitt namn. En elev berättar att de kunde välja svårighetsgrad när de skulle tillverka ett spel. Vissa elever tog en bräda som de målade med en färg, medan en annan elev tillverkade ett schackspel. Läraren, elever och rektorn uppger i intervjuer att läraren har höga förväntningar på elever oavsett bakgrund eller kön. Läraren berättar att hen uppmuntrar eleverna att arbeta vidare

även när de tycker att vissa moment är svåra. Elever uppger att läraren är motiverande och positiv.

Undervisningens utformning ger eleverna endast till viss del möjligheter att arbeta tillsammans och dela erfarenheter med varandra. I intervju med både läraren och elever framgår att elever spontant hjälper varandra i arbetet och att läraren uppmuntrar till det, men läraren planerar inte för tillfällen där elever får arbeta tillsammans för att dela erfarenheter och utveckla sitt lärande. En elev uppger i intervju att eleverna exempelvis kan hjälpa varandra att hålla plankor när de ska såga, men annars handlar det om att elever samarbetar när de gör samma moment i ett projekt men med varsitt föremål. Läraren uppger i intervju att hen inte styr samarbetet mellan eleverna, men att hen uppmuntrar eleverna att hjälpa varandra.

Reflektion över process och resultat

Granskningen visar att undervisningen innehåller få moment där eleverna får reflektera över sin arbetsprocess tillsammans med lärare.

Eleverna får begränsade möjligheter att löpande reflektera över sin arbetsprocess tillsammans med läraren för att främja handlingsberedskap, kreativitet och självständighet. Av dokument som begärts in från huvudmannen framgår att undervisningen i slöjdämnet ska utgå från arbetsprocessen där eleverna ska planera, genomföra, pröva och ompröva sitt arbete samt reflektera över både process och resultat. Av intervju med lärare och elever framgår att eleverna uppmanas att skriftligt beskriva sin arbetsprocess i ett tomt dokument, utan tillgång till vägledande frågor som kan stödja och strukturera deras reflektion. I intervju med elever framkommer att eleverna delar på en dator under lektionen för att dokumentera i slöjddagboken. Detta bekräftades vid Skolinspektionens lektionsobservation, då endast en elev dokumenterade sin process i en dator medan övriga elever inte gjorde det eftersom de inte hade tillgång till någon dator. Eleverna beskriver att läraren sällan följer upp eller reflekterar tillsammans med dem om deras skriftliga resonemang. Läraren uppger i intervju att hen samtalar med andra lärare kring elevernas skriftliga utvärdering för att sedan återkoppla till elever främst i slutet av terminen, och då i samband med betygssamtal. Läraren berättar vidare att hen pratar med eleverna om slutresultatet och vad eleverna tyckte var bra och vad de kunde ha gjort annorlunda. Läraren uppger i intervju att hen brukar ställa frågor till eleverna om vad nästa steg är i deras arbetet och ger som exempel när de arbetade med en rörlig mekanism i trä och att hen då förde en dialog med eleverna om resultatet hade blivit bättre om figuren snurrade i stället för att hoppa. Samtidigt berättar eleverna att det, utöver de individuella reflektionerna i loggboken, sällan förekommer tillfällen under arbetets gång där läraren ställer frågor som fördjupar deras förståelse för den egna processen. I stället handlar frågorna oftast om hur

arbetet går eller om eleverna behöver praktisk hjälp. Vid Skolinspektionens lektionsobservation framkom att läraren främst ställde frågor om hur arbetet gick och om eleverna behövde hjälp. Läraren sa också till eleverna hur de skulle göra i stället för att reflektera tillsammans med eleverna.

Identifierade utvecklingsområden

Utvecklingsområde 1

I syfte att höja verksamhetens kvalitet inom frågeställningen bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande område:

- Ge eleverna ett processinriktat lärarstöd som innehåller dialog i form av formativ respons.

Av läroplanen framgår att skolan ska erbjuda eleverna strukturerad undervisning under lärarens ledning, såväl i helklass som enskilt. Lärarna ska sträva efter att i undervisningen balansera och integrera kunskaper i sina olika former. Skolan ska även ansvara för att varje elev efter genomgången grundskola kan lösa problem och omsätta idéer i handling på ett kreativt och ansvarsfullt sätt, kan lära, utforska och arbeta både självständigt och tillsammans med andra och känna tillit till sin egen förmåga.¹ Av kursplanen i ämnet slöjd framgår att eleverna ska i arbetet ges möjligheter att utveckla sin skicklighet i en process där tanke, sinnesupplevelse och handling samverkar. Undervisningen ska även ge eleverna förutsättningar att utveckla idéer samt överväga olika lösningar och tillvägagångssätt i slöjdarbetet. På så sätt ska undervisningen väcka elevernas nyfikenhet och lust att undersöka och experimentera med olika material, hantverkstekniker och uttryck, samt att ta sig an uppgifter på ett kreativt sätt. Innehållet i undervisningen inom "slöjdens arbetsprocesser" handlar bland annat om slöjdarbetets olika delar: idéutveckling, överväganden, framställning samt reflektion över arbetsprocessen och resultatet. Det handlar även om hur delarna i arbetsprocessen samverkar och påverkar resultatet.²

Motiveringen till utvecklingsområdet är att eleverna inte får tillräckligt med stöd av läraren för att främja deras möjligheter att arbeta med processen i fokus. Det stöd som eleverna får sker sällan i dialog eller i form av formativ

---

¹ Förordning om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (Lgr22)

² Lgr22, 5 Kursplaner, 5.17 Slöjd.

respons. Genom att eleverna får löpande stöd av läraren under arbetsprocessen och visas på möjliga alternativ kan eleverna utveckla egna idéer och våga prova olika strategier för att lösa en arbetsuppgift. Dessutom kan dialog i form av respons tydliggöra vad eleverna redan kan samt ge eleverna en strategi för att komma vidare.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn ser till att läraren ger eleverna ett processinriktat lärarstöd som innehåller dialog i form av formativ respons.

Utvecklingsområde 2

I syfte att höja verksamhetens kvalitet inom frågeställningen bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete även behöver inledas inom följande:

- Variera arbetsformerna så att eleverna kan dela erfarenheter i ett gemensamt lärande.

Enligt läroplanen ska undervisningen anpassas till varje elevs förutsättningar och behov. Den ska främja elevernas fortsatta lärande och kunskapsutveckling med utgångspunkt i elevernas bakgrund, tidigare erfarenheter, språk och kunskaper.³ Eleverna ska få möjlighet att ta initiativ och ansvar samt utveckla sin förmåga att arbeta såväl självständigt som tillsammans med andra. Skolan ska även främja elevernas harmoniska utveckling. Detta ska åstadkommas genom en varierad och balanserad sammansättning av innehåll och arbetsformer.⁴ Vidare ska läraren bland annat ta hänsyn till varje enskild individs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande, stärka elevernas vilja att lära och elevens tillit till den egna förmågan och ge utrymme för elevens förmåga att själv skapa och använda olika uttrycksmedel. Därutöver ska läraren organisera och genomföra arbetet så att eleven utvecklas efter sina förutsättningar och samtidigt stimuleras att använda och utveckla hela sin förmåga, upplever att kunskap är meningsfull och att den egna kunskapsutvecklingen går framåt samt successivt får fler och större självständiga uppgifter och ett ökat eget ansvar.⁵

Motiveringen till utvecklingsområdet är att undervisningen är ensidigt utformad på så sätt att arbetsformerna oftast utgörs av individuellt arbete

---

³ Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning.

⁴ Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Skolans uppdrag.

⁵ Lgr22, 2.2 Kunskaper.

och eleverna arbetar främst tillsammans på egna initiativ. Eleverna får därför endast i begränsad utsträckning möjlighet att arbeta med andra elever för att dela erfarenheter i ett gemensamt lärande. Genom att variera arbetsformer och låta eleverna arbeta både enskilt, i par och i grupp ges eleverna möjlighet att dela erfarenheter i ett gemensamt lärande och kan därigenom utveckla lärandet ytterligare.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn ser till att läraren varierar arbetsformerna så att eleverna kan dela erfarenheter i ett gemensamt lärande.

Utvecklingsområde 3

I syfte att höja verksamhetens kvalitet inom frågeställningen bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete även behöver inledas inom följande:

- Ge eleverna möjlighet att löpande reflektera över sin arbetsprocess, inklusive resultat, tillsammans med läraren.

Av kursplanen i ämnet slöjd framgår att i undervisningen ska eleverna ges möjligheter att reflektera över arbetsprocesser och resultat för att fördjupa sitt lärande. Genom reflektion både i arbetet och när det är slutfört kan eleverna utveckla medvetenhet om vad som kännetecknar kvalitet i utförande och resultat.⁶

Motiveringen till utvecklingsområdet är att eleverna sällan får reflektera över sin arbetsprocess tillsammans med läraren i slöjdämnet. Eleverna får huvudsakligen möjlighet att reflektera enskilt i sin loggbok utan respons från läraren. Genom att lärarna utformar undervisningen så att eleverna tillsammans med läraren regelbundet får reflektera över arbetsprocessen och resultatet på olika sätt och vid olika tillfällen utmanas eleverna till handlingsberedskap, kreativitet och självständighet.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn ser till att läraren utformar undervisningen så att eleverna löpande får reflektera över sin arbetsprocess, inklusive resultat, tillsammans med läraren.

---

⁶ Lgr22, 5 Kursplaner, 5.17 Slöjd.

I vilken utsträckning ges elever möjlighet att utveckla kunskaper om hållbar utveckling?

Inom denna frågeställning granskas i vilken utsträckning undervisningens innehåll bidrar till att eleverna utvecklar kunskaper om material och metoder utifrån ett hållbarhetsperspektiv. Vidare granskas om undervisningen utformas så att eleverna får möjlighet att reflektera kring hur det egna arbetet påverkar miljön och hur de kan använda olika metoder för resurshushållning.

Skolinspektionen bedömer följande: Eleverna ges i låg utsträckning möjlighet att utveckla kunskaper om hållbar utveckling.

Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit i intervjuer med rektorn, lärare och elever, lektionsobservationer av slöjdundervisningen samt inkommen dokumentation från huvudmannen.

Material- och metodkunskap utifrån hållbar utveckling

Granskningen visar att undervisningen i begränsad utsträckning ger eleverna fördjupad förståelse och kunskap om olika material och olika slöjdmeter utifrån ett hållbarhetsperspektiv.

Eleverna får inte fördjupa sina kunskaper om olika materials egenskaper samt hur dess ursprung och framställning påverkar miljön. Av intervjuer med såväl läraren, rektorn som elever framgår att eleverna inom slöjdamnet inte får lära sig om olika materials egenskaper och hur de framställs och transporteras. I intervjuer med läraren och elever framkommer att läraren inte har samtalat med eleverna om hur olika material påverkar miljön. Eleverna berättar att läraren pratar om vilket material som är bäst för produkten, men inte om olika material utifrån ett hållbarhetsperspektiv. Läraren berättar att hen pratar om olika material och eleverna får räkna på vad material kostar, men läraren pratar inte om olika materials framställning kopplat till ett hållbarhetsperspektiv. I intervju med läraren och rektorn framkommer att det finns ett utvecklingsbehov inom hållbar utveckling i slöjdundervisningen.

Eleverna får endast till viss del kunskaper om slöjdmeter som bidrar till slöjdprodukter som är användbara, välgjorda eller som håller länge. I intervju med elever och läraren framkommer att eleverna fått kunskaper om några enstaka slöjdmeter som bidrar till hållbara produkter. Läraren beskriver exempelvis att eleverna har fått lära sig att sy sicksack runt hela tygkanten och därefter vika, nåla och sy för att undvika att tyget fnasar sig. Eleverna bekräftar detta i intervju och berättar att de vid tillverkning av

förkläden får välja mellan raksöm och sicksack för att banden ska fästas ordentligt. Läraren och eleverna kan inte ge några fler exempel på slöjdmeter utifrån hållbarhet som eleverna har fått arbeta med. Vid Skolinspektionens lektionsobservation framkommer att läraren ger råd om hur en elev ska sy fast bandet i ett förkläde för att förklädet ska hålla bättre. I intervjuer uppger eleverna att vissa slöjdprodukter som de har tillverkat i undervisningen är användbara som till exempel förkläden och handdukar som används i hemkunskapen, medan andra produkter ger de bort eller slänger.

Reflektion och val under arbetsprocessen utifrån ett hållbarhetsperspektiv

Granskningen visar att undervisningen ger eleverna få tillfällen till reflektion över hur det egna arbetet kan påverka miljön vilket begränsar eleverna i att göra egna val av metoder kring resurshushållning.

Undervisningen ger endast eleverna vissa tillfällen till reflektion kring hur det egna arbetet kan påverka miljön, vilket begränsar eleverna i att göra egna val av metoder kring resurshushållning. Läraren berättar i intervju att hen pratar med eleverna om att de ska tänka på hur de använder material så att det inte blir spill och att eleverna nästa läsår ska få reflektera kring det i arbetsprocessen. Eleverna uppger att läraren samtalar med dem om att hushålla med resurser och att eleverna därför använder spillbitar och är sparsamma med material vid tillverkning av föremål. Däremot framkommer i samtliga intervjuer att eleverna utöver sparsamhet av material varken fått reflektera över olika material och metoder utifrån ett hållbarhetsperspektiv eller göra egna val. Elever uppger i intervju att de oftast blir tilldelade det material de ska använda i slöjdundervisningen och att de sällan gör några aktiva val av metoder ur ett resurshushållningsperspektiv när de ska framställa olika slöjdföremål. Ofta är det läraren som har bestämt vilket material och metoder som ska användas och undervisningen har inte utformats så att eleverna har fått göra jämförelser mellan olika slöjdmaterial utifrån deras påverkan på miljö och människor. Läraren berättar exempelvis att hen väljer material utifrån vad som anses passa bäst för produkten, och elevernas val begränsas till exempelvis vilken färg de önskar på tyget.

Identifierade utvecklingsområden

Utvecklingsområde 4

I syfte att höja verksamhetens kvalitet inom frågeställningen bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande område:

- Ge eleverna en undervisning som bidrar till fördjupad förståelse och kunskap om olika material och slöjdmeter utifrån ett hållbarhetsperspektiv.

Av läroplanen framgår att skolan ska ansvara för att varje elev efter genomgången grundskola har fått kunskaper om förutsättningar för en god miljö och en hållbar utveckling och kunskaper om och förståelse för den egna livsstilens betydelse för hälsan, miljön och samhället.⁷ Av kursplanen för ämnet slöjd framgår bland annat följande gällande hållbar utveckling. Slöjd innebär manuellt och intellektuellt arbete i förening vilket utvecklar kreativiteten och handlingsberedskapen samt stärker tilltron till den egna förmågan att hantera olika praktiska problem i vardagen. Detta är betydelsefullt för individens och samhällets utveckling och för att främja hållbar utveckling. Eleverna ska också ges förutsättningar att utveckla förmågan att välja och hantera material för att främja hållbar utveckling. Därigenom kan undervisningen bidra till att eleverna utvecklar ett miljömedvetet förhållningssätt.⁸

Motiveringen till utvecklingsområdet är att elever inte får en undervisning som fördjupar deras kunskaper om olika materials egenskaper och ursprung utifrån ett hållbarhetsperspektiv. Undervisningen är även begränsad på så sätt att den inte synliggör olika slöjdmeter som bidrar till slöjdprodukter som är välgjorda och håller länge. Genom att utforma en undervisning som synliggör olika material och slöjdmeter ur ett hållbarhetsperspektiv kan eleverna få en fördjupad kunskap och förståelse om olika material och hur dess ursprung och framställning påverkar miljön.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn ser till att läraren ger eleverna en undervisning som bidrar till fördjupad förståelse och kunskap om olika material och metoder utifrån ett hållbarhetsperspektiv.

---

⁷ Lgr22, 2.2 Kunskaper.

⁸ Lgr22, 5 Kursplaner, 5.17 Slöjd.

Utvecklingsområde 5

I syfte att höja verksamhetens kvalitet inom frågeställningen bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete även behöver inledas inom följande:

- Utforma en undervisning så att eleverna får reflektera över hur det egna arbetet påverkar miljön och ge eleverna möjlighet att i den egna slöjdprocessen välja att använda olika metoder för resurshushållning.

Av kursplanen i slöjd framgår att undervisningen i ämnet slöjd ska ge eleverna förutsättningar att utveckla förmåga att reflektera över arbetsprocesser och resultat utifrån kvalitet, uttryck och hållbar utveckling. "Slöjdens uttryck och betydelse för hållbar utveckling" utgör även en del av det centrala innehållet för årskurs 7–9. Denna del av det centrala innehållet handlar bland annat om jämförelser mellan olika slöjdmaterial utifrån deras kvalitet och påverkan på miljön, till exempel mellan natur- och konstmaterial, förnybara och icke förnybara material samt resurshushållning genom återbruk, reparation samt vård av material och föremål.⁹

Motiveringen till utvecklingsområdet är att eleverna inte ges möjlighet till reflektion över hur det egna arbetet kan påverka miljön. Undervisningen ger eleverna begränsade möjligheter att jämföra olika material utifrån miljöpåverkan och begränsade möjligheter att reflektera och göra självständiga val av metoder som bidrar till resurshushållning. Den reflektion som eleverna får göra sker endast kring sparsamhet av material. Genom att lärarna utformar undervisningen så att eleverna regelbundet får reflektera över hållbarhetsfrågor utvecklar eleverna ett miljömedvetet förhållningssätt. Detta bidrar även till att eleverna i den egna slöjdprocessen kan göra medvetna val och använda olika metoder för resurshushållning exempelvis återbruk, reparation samt vård av material och föremål.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn ser till att läraren utformar en undervisning där eleverna får reflektera över hur det egna arbetet påverkar miljön samt möjlighet att i den egna slöjdprocessen välja att använda olika metoder för resurshushållning.

---

⁹ Lgr22, 5. Kursplaner, 5.17 Slöjd.

I vilken utsträckning omfattas slöjdämnet av ett jämställdhetsperspektiv?

Inom denna frågeställning granskas i vilken utsträckning rektorn organiserar skolans jämställdhetsarbete kopplat till slöjdämnet. Vidare omfattar granskningen lärarnas arbete med jämställdhet i slöjdundervisningen.

Skolinspektionen bedömer följande: Slöjdämnet omfattas i flera delar av ett jämställdhetsperspektiv.

Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit i intervjuer med rektorn, lärare och elever, lektionsobservationer av slöjdundervisningen samt inkommen dokumentation från huvudmannen.

Skolans jämställdhetsarbete för slöjdämnet

Granskningen visar att rektorn organiserar slöjdämnet så att elever oavsett könstillhörighet möts och arbetar tillsammans.

Rektorn ser till att flickor och pojkar möts i slöjdundervisningen. Rektorn uppger att hen organiserat slöjdundervisningen i ett sammanhållet ämne och där samtliga slöjdgrupper i högstadiet består av flickor och pojkar. I inkommen dokumentation från huvudmannen framkommer att eleverna arbetar i projektform under högstadiet så att såväl flickor som pojkar får likvärdiga möjligheter att prova olika typer av material. Både flickor och pojkar får i projekten möjlighet att prova metall, textil, trä och andra material samt även möjlighet att prova en kombination av material. Rektorn ger exempel på att elever kombinerar tyg och trä vid tillverkning av askar. Rektorn uppger även i intervju att organisationen av slöjdundervisningen i ett sammanhållet ämne motverkat att eleverna väljer materialinriktning utifrån traditionella könsmonster.

Jämställdhetsperspektiv i undervisningen

Granskningen visar att läraren sällan lyfter föreställningar och normer om kvinnligt och manligt med eleverna.

Läraren samtalar endast i liten utsträckning med eleverna om frågor som rör jämställdhet. Rektorn och läraren uppger i intervju att de inte ser något behov av att arbeta utifrån ett jämställdhetsperspektiv i slöjdundervisningen eftersom skolan organiserat slöjdämnet så att flickor och pojkar arbetar i samma slöjdgrupp. Läraren berättar att hen ser allas

lika värde och könsmönster är inget som hen pratar med eleverna om. I elevintervjuer med både flickor och pojkar framgår att läraren sällan samtalar om yrkesmöjligheter för flickor och pojkar, könsroller eller hur könsbundna föreställningar kan påverka och begränsa eleverna i vardagen och i framtida val av exempelvis utbildning och yrke. Det framkommer också i intervju med lärare och elever att lärarna inte har utmanat eleverna i val av material och metod utifrån föreställningar om kvinnligt och manligt.

Identifierade utvecklingsområden

Utvecklingsområde 6

I syfte att höja verksamhetens kvalitet inom frågeställningen bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande område:

- Reflektera och diskutera löpande olika frågor kring jämställdhet med eleverna samt utmana eleverna i val av material och metod utifrån föreställningar om kvinnligt och manligt.

Av läroplanen framgår att skolan ska aktivt verka för jämställdhet. Skolan ska därmed gestalta och förmedla lika rättigheter, möjligheter och skyldigheter för flickor och pojkar, kvinnor och män. I enlighet med grundläggande värden ska skolan också främja interaktion mellan eleverna oberoende av könstillhörighet. Genom utbildningen ska eleverna utveckla en förståelse av hur olika föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt kan påverka människors möjligheter. Skolan ska därigenom bidra till att eleverna utvecklar sin förmåga att kritiskt granska könsmönster och hur de kan begränsa människors livsval och livsvillkor.¹⁰

Motiveringen till utvecklingsområdet är att läraren sällan lyfter frågor kopplat till jämställdhet med eleverna i slöjdundervisningen. Dessutom utmanar lärare sällan eleverna i val av material och metod utifrån föreställningar om kvinnligt och manligt. Genom att synliggöra och diskutera traditionella könsmönster samt utmana de föreställningar som flickor och pojkar kan ha, ges eleverna möjlighet att utveckla en ökad medvetenhet om könsbundna normer. Detta kan i sin tur bidra till att motverka begränsningar i deras vardag och i framtida val, exempelvis vad gäller utbildning och yrkesinriktning.

---

¹⁰ Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Skolans uppdrag.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn ser till att lärare löpande reflekterar och diskuterar olika frågor kring jämställdhet med eleverna samt utmanar eleverna i val av material och metod utifrån föreställningar om kvinnligt och manligt. Skolverket har material som kan användas i detta arbete.¹¹

På Skolinspektionens vägnar

X Anna-Carin Kostic

Beslutsfattare
Signerat av: Anna-Carin Kostic

X Janette Örning Alm

Föredragande
Signerat av: Janette Örning Alm

I handläggningen av ärendet har även utredaren Tora Andersson deltagit.

---

¹¹ [Aktivt jämställdhetsarbete i skolan - Skolverket](#) hämtad 2026-04-21

Bilaga 1: Granskningens genomförande

Bakgrundsuppgifter

Skolinspektionen besökte Botkyrka Friskola F-9 den 28 mars 2026. Besöket genomfördes av utredarna Janette Örning Alm och Tora Andersson.

Skolenheten är en fristående skola verksam i Botkyrka kommun med förskoleklass och grundskola, årskurserna 1-9. Förskoleklass och årskurserna 1-6 ingår inte i granskningen. På skolenheten går cirka 410 elever.

Underlag för bedömning

Underlaget i detta beslut utgörs av:

- En lektionsobservation
- Två gruppintervjuer med elever
- En intervju med lärare
- En intervju med rektorn och biträdande rektor
- Dokument som begärts in från huvudmannen.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens tjänsteanteckning från besöket för att ges en möjlighet att yttra sig över den.

De samlade iakttagelserna från de skolor som har ingått i granskningen kommer att presenteras i en övergripande rapport.

Bilaga 2: Granskningens utgångspunkter

Granskningens syfte

Syftet är att granska vissa kvalitetsaspekter i undervisningen i ämnet slöjd i grundskolans högstadium. Bedömningen görs i förhållande till de kvalitetskriterier Skolinspektionen tagit fram inom de olika frågeställningarna.

Granskningens frågeställningar

1. I vilken utsträckning får eleverna en slöjdundervisning som främjar deras möjligheter att arbeta med processen i fokus?
2. I vilken utsträckning ges elever möjlighet att utveckla kunskaper om hållbar utveckling?
3. I vilken utsträckning omfattas slöjdämnet av ett jämställdhetsperspektiv?

Kvalitetskriterier

Processinriktat lärarstöd

Lärarstödet är processinriktat så att eleven visas på möjliga alternativ för att kunna utveckla idéer samt utveckla och använda olika strategier för att lösa sin arbetsuppgift.

Lärarstödet är stöttande och innehåller dialog i form av formativ respons under arbetsprocessen.

Utmanande undervisning

Undervisningen är motiverande och utmanande så att alla elever, oavsett nivå i kunnande, stimuleras till utveckling.

Arbetsformerna varierar mellan individuellt arbete och arbete i par eller grupp så att eleverna kan dela erfarenheter i ett gemensamt lärande.

Reflektion över process och resultat

Undervisningen innehåller moment där eleverna löpande uppmanas att, tillsammans med lärare, reflektera över sin arbetsprocess, inklusive resultat, i syfte att främja utveckling av handlingsberedskap, kreativitet och självständighet.

Material- och metodkunskap

Undervisningen innehåller moment för att ge eleverna en fördjupad förståelse av olika materials egenskaper och ursprung utifrån ett hållbarhetsperspektiv.

Undervisningen innehåller moment för att ge eleverna kunskap om slöjdmeter för framställning av funktionella och hållbara slöjdprodukter.

Reflektion och val under arbetsprocessen

Undervisningen utformas så att eleverna ges möjlighet att reflektera kring hur det egna arbetet påverkar miljön och välja hur de i den egna slöjdprocessen kan använda olika metoder för resurshushållning.

Skolans jämställdhetsarbete för slöjdämnet

Rektor organiserar slöjdämnet så att elever, oberoende av könstillhörighet möts och arbetar tillsammans.

Jämställdhetsperspektiv i undervisningen

Läraren reflekterar och diskuterar föreställningar och normer om kvinnligt och manligt tillsammans med eleverna.

Läraren arbetar inom undervisningen för att vidga och utmana elevernas föreställningar utifrån icke-könstraditionellt perspektiv i val av material och metod.

Bilaga 3: Författningsstöd

Skolinspektionens granskning ska avse den granskade verksamhetens kvalitet i förhållande till mål och andra riktlinjer.¹²

Av skollagen framgår att utbildningen inom skolväsendet syftar till att barn och elever ska inhämta och utveckla kunskaper och värden. Den ska främja alla barns och elevers utveckling och lärande samt en livslång lust att lära. Utbildningen ska också förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på. I utbildningen ska hänsyn tas till barns och elevers olika behov. Barn och elever ska ges stöd och stimulans så att de utvecklas så långt som möjligt. En strävan ska vara att uppväga skillnader i barnens och elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen.¹³ Vidare ska utbildningen utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar och de mänskliga rättigheterna som människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet samt solidaritet mellan människor.¹⁴

Av skollagen framgår vidare att alla barn och elever i samtliga skolformer ska ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål.¹⁵

Av läroplanen framgår att skolans uppdrag är att främja lärande där individen stimuleras att inhämta och utveckla kunskaper och värden. Skolan ska stimulera elevernas kreativitet, nyfikenhet och självförtroende samt deras vilja att pröva och omsätta idéer i handling och lösa problem. Eleverna ska få möjlighet att ta initiativ och ansvar samt utveckla sin förmåga att arbeta såväl självständigt som tillsammans med andra. Skolan ska även främja elevernas harmoniska utveckling. Detta ska åstadkommas genom en varierad och balanserad sammansättning av innehåll och arbetsformer.¹⁶

Eleverna ska genom strukturerad undervisning ges ett kontinuerligt och aktivt lärarstöd.¹⁷ I läroplanens andra del om övergripande mål och riktlinjer framgår att skolan ska:

---

¹² 26 kap. 20 § skollagen.

¹³ 1 kap. 4 § skollagen.

¹⁴ 1 kap. 5 § skollagen.

¹⁵ 3 kap. 2 § skollagen, se även 3 kap. 5 och 7 §§ skollagen gällande extra anpassningar och särskilt stöd.

¹⁶ Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Skolans uppdrag.

¹⁷ 5 kap. 2 § skolförordningen (2011:185).

- erbjuda eleverna strukturerad undervisning under lärares ledning, såväl i helklass som enskilt
- ansvara för att varje elev efter genomgången grundskola kan lösa problem och omsätta idéer i handling på ett kreativt och ansvarsfullt sätt, kan lära, utforska och arbeta både självständigt och tillsammans med andra och känna tillit till sin egen förmåga.

Lärarna ska:

- sträva efter att i undervisningen balansera och integrera kunskaper i sina olika former.
- ta hänsyn till varje enskild individs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande, stärka elevernas vilja att lära och elevens tillit till den egna förmågan och ge utrymme för elevens förmåga att själv skapa och använda olika uttrycksmedel
- organisera och genomföra arbetet så att eleven utvecklas efter sina förutsättningar och samtidigt stimuleras att använda och utveckla hela sin förmåga, upplever att kunskap är meningsfull och att den egna kunskapsutvecklingen går framåt samt successivt får fler och större självständiga uppgifter och ett ökat eget ansvar.¹⁸

Undervisningen i ämnet slöjd ska enligt kursplanen syfta till att eleverna utvecklar förmågan att formge och framställa föremål genom att arbeta med olika material och hantverkstekniker. Eleverna ska bland annat:

- ges möjligheter att utveckla sin skicklighet i en process där tanke, sinnesupplevelse och handling samverkar
- ges förutsättningar att arbeta med färg, form och funktion för att skapa olika estetiska och kulturella uttryck
- ges förutsättningar att utveckla idéer samt överväga olika lösningar och tillvägagångssätt i slöjdarbetet
- ges möjligheter att reflektera över arbetsprocesser och resultat för att fördjupa sitt lärande.¹⁹

Det centrala innehållet i slöjd för årskurs 7–9 består av följande tre delar: Slöjdens material, verktyg och hanterverkstekniker, slöjdens arbetsprocesser samt slöjdens uttryck och betydelse för hållbar utveckling. Innehållet i undervisningen inom ”slöjdens arbetsprocesser” handlar bland annat om slöjdarbetets olika delar: idéutveckling, överväganden, framställning samt reflektion över arbetsprocessen och resultatet. Det

---

¹⁸ Lgr22, 2.2 Kunskaper.

¹⁹ Lgr22, 5 Kursplaner, 5.17 Slöjd.

handlar även om hur delarna i arbetsprocessen samverkar och påverkar resultatet.²⁰

När det gäller kunskaper om hållbar utveckling framgår i läroplanens första del avseende skolans uppdrag att en viktig uppgift för skolan är att ge överblick och sammanhang. Genom ett miljöperspektiv får eleverna möjligheter att både ta ansvar för den miljö de själva direkt kan påverka och att skaffa sig ett personligt förhållningssätt till övergripande och globala miljöfrågor. Undervisningen ska belysa hur samhällets funktioner och vårt sätt att leva och arbeta kan anpassas för att skapa hållbar utveckling.²¹

Vidare anges i kursplanen för slöjd att eleverna ska ges förutsättningar att utveckla förmågan att välja och hantera material för att främja hållbar utveckling. Undervisningen i ämnet slöjd ska ge eleverna förutsättningar att utveckla förmåga att reflektera över arbetsprocesser och resultat utifrån kvalitet, uttryck och hållbar utveckling. En del av det centrala innehållet för årskurs 7–9 handlar bland annat om jämförelser mellan olika slöjdmaterial utifrån deras kvalitet och påverkan på miljön, resurshushållning genom återbruk, reparation samt vård av material och föremål.²²

Avseende skolans jämställdhetsarbete och jämställdhetsperspektiv i undervisningen framgår följande i läroplanens första del. Skolan ska:

- aktivt och medvetet främja elevernas lika rättigheter och möjligheter, oberoende av könstillhörighet
- synliggöra och motverka könsmonster som begränsar elevernas lärande, val och utveckling
- organisera utbildningen så att eleverna möts och arbetar tillsammans samt prövar och utvecklar sin förmåga och sina intressen med samma möjligheter och på lika villkor oberoende av könstillhörighet.²³

Vidare framgår att skolan aktivt ska verka för jämställdhet. Skolan ska därmed gestalta och förmedla lika rättigheter, möjligheter och skyldigheter för flickor och pojkar, kvinnor och män. Skolan ska också främja interaktion mellan eleverna oberoende av könstillhörighet. Genom utbildningen ska

---

²⁰ Ibid.

²¹ Lgr22, 2.2 Kunskaper.

²² Lgr22, 5. Kursplaner, 5.17 Slöjd.

²³ Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning.

eleverna utveckla en förståelse av hur olika föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt kan påverka människors möjligheter.²⁴

I läroplanens andra del anges vidare att alla som arbetar i skolan i sin verksamhet ska:

- bidra till att skolan präglas av jämställdhet och solidaritet mellan människor och att eleverna interagerar med varandra oberoende av könstillhörighet
- utgå från ett demokratiskt och normmedvetet förhållningssätt i det vardagliga arbetet.

Läraren ska:

- synliggöra och med eleverna diskutera hur olika föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt kan påverka människors möjligheter samt hur könsmönster kan begränsa egna livsval och livsvillkor
- planera och genomföra undervisningen så att eleverna möts och arbetar tillsammans oberoende av könstillhörighet.²⁵

Det pedagogiska arbetet vid en skolenhet ska ledas och samordnas av en rektor. Rektorn ska särskilt verka för att utbildningen utvecklas.²⁶ Rektorn beslutar om sin enhets inre organisation och ansvarar för att fördela resurser inom enheten efter barnens och elevernas förutsättningar och behov.²⁷ På skolenhetsnivå ansvarar rektorn för att det görs ett arbete med att systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp och utveckla utbildningen.²⁸

I läroplanens andra del om övergripande mål och riktlinjer framgår bland annat att rektorn:

- har det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen
- ansvarar för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen, kriterierna för bedömning av kunskaper och betygskriterierna
- har ansvaret för skolans resultat och har, inom givna ramar, ett särskilt ansvar bland annat för att utbildningen och undervisningen präglas av ett jämställdhetsperspektiv och

---

²⁴ Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Skolans uppdrag.

²⁵ Lgr22, 2.1 Normer och värden.

²⁶ 2 kap. 9 § skollagen.

²⁷ 2 kap. 10 § skollagen.

²⁸ Se 4 kap. 4–6 §§ skollagen.

organiseras så att eleverna möts och arbetar tillsammans oberoende av könstillhörighet.²⁹

---

²⁹ Lgr22, 2.8 Rektorns ansvar.